

פולטת שכבת זרע

כיום, בדרך כלל ממתינות נשים שנים עשר יום עד הטבילה. דבר זה נובע מתקנת ר' זירא ומחומרת שבעה נקיים, אולם, גם מהמתנת חמישה ימים עד הפסק טהרה. המתנה זו נובעת בין השאר מדין פולטת שכבת זרע. דין זה משמעותי מאוד במקרים שונים, ויש לו לעתים השלכות חשובות להלכה. דין זה נמצא בסימן קצ"ו (יא-ג), אולם, נלמד אותו כעת, כי הוא מסיים את המבנה הראשון של המתנת הימים עד לטבילה.

א. **נידה לג.** "בעי רמי בר חמא: פולטת שכבת זרע" (בסוף העמוד) ועד "שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהן".

ב. **נידה מא:** "תנו רבנן: בבשרה - מלמד שמטמאה בפנים כבחוק", ועד "אבל לסתור ולטמא בכל שהוא - רואה הויא".

ג. **שבת פו.** משנה, וגמרא שם מ"תנו רבנן פולטת שכבת זרע", ועד פו: "אבל חכמים אומרים: שש עונות שלמות בעינן".

ד. **רא"ש מסכת נדה פרק ד סימן א [מצ"ב]; רמב"ם** שאר אבות הטומאות פ"ה ה"א (ושם ה"א); **איסורי ביאה פ"ו ה"ז [יראים סימן כ"ו]; אשכול** הלכות נידה סימן מ"ו; **רמב"ן ורשב"א מב.** תוס' נידה כב. למימרא];

ה. **חומרת תרומת הדשן: תרומת הדשן רמ"ה [מצ"ב]**

ו. **טור, ב"י, שו"ע י"ד, קצ"ו, י"א-יג** ונושאי הכלים (שיעורי שבט הלוי שם).

ז. **שו"ת יביע אומר ח"א י"ד סימן ט"ו [מצ"ב]**

רואה הויא ולרב יוסף א"ל רואה הויא אפי' לר"ש ולרבנן פשיטא להו דרואה הוי ונראה דרבא גופיה הדר ביה שהקשה על דבריו ולא מצא תשובה ואף על גב דלקמן בפירקין (דף לז א) גבי ימי לידה דאמר אביי אינה סותרת ואינה עולה ורבא אמר אינה סותרת ועולה ואמר רבא מנא אמינא לה ואחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ואביי אמר שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהן מכלל דרבא מקפיד אפי' על הפסקת טומאה אחרת. י"ל דטומאת לידה חשיבא ליה כטומאת זיבה. משום דמטמאה שבעת ימים ועושה משכב ומושב. אבל מטומאת קרי אפשר שחזר בו. הלכך כל אשה צריכה ליהדר שלא תתחיל לספור ז' נקיים עד יום ה' לשימושה כגון אם שמשה במוצאי שבת אינה מתחלת לספור ז' נקיים אלא ביום חמישי. דקי"ל כרבנן דאמרי בשבת בפרק ר"ע (דף פו א) דשש עונות שלימות בעינן לפליטה. דאין שכבת זרע מסרחת אלא לאחר שש עונות שלימות. הלכך כשימשה במוצאי

רא"ש, נידה פ"ד סימן א':

בעי (מיניה) רמי בר חמא פולטת שכבת זרע מהו שתסתור בזיבה רואה הויא וסתרה [דף לג ע"ב] או דלמא נוגעת הוי ולא סתרה. אמר רבא לפום חורפא שבשתא. נהי נמי דרואה הויא וסתרה כמה תסתור תסתור שבעה דיה כבועלה. תסתור יום אחד ואחר תטהר אמר רחמנא אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם ולטעמך זב גופיה היכי סתר לטהרתו אמר רחמנא דלא תהא טומאה מפסקת ביניהן אלא מאי אית לך למימר שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהן הכא נמי שלא תהא טומאת זיבה מפסקת ביניהן. נראה שדברי רבא נדחו כי אין להשיב על זה ובעיא דרמי בר חמא לא איפשטא. הלכך יש להחמיר בפולטת וסותרת יום אחד. וכן לקמן בפרק יוצא דופן (דף מב א) בעא מיניה רב שמואל בר ביסנא מאביי פולטת שכבת זרע רואה הויא או נוגעת הויא למאי נפקא מינה לסתור בזיבה ולטמא במשהו. אמר ליה רואה הויא אתא ושייליה לרבא וא"ל רבא

שבת אם תפלוט בליל רביעי קודם עת שימושה במוצאי שבת עדיין היא עומדת בתוך ו' עונות לשימושה ואם פלטה סותרת הלכך יום חמישי יהיה ראשון לספירתה. אמנם אם תרצה להתחיל ספירתה מיד ממחרת ראיתיה תקנח יפה במוך או בבגד דק להפליט כל הזרע או תרחץ במים חמין ויפליטו המים חמין כל הזרע. וכן תנן בפ"ה דמס' מקואות האשה ששמשה וירדה וטבלה ואח"כ כבדה הבית הרי היא כאילו לא טבלה. ומשמע הא אם כבדה הבית קודם טבילה לא חיישינן תו לפליטה. ואמרינן בפ' אלמנה לכ"ג ביבמות (דף סט ב) בת כהן שנשאת לישראל ומת בעלה טובלת ואוכלת בתרומה לערב. ולקמן (דף מא ב) אמרי' אמר רבא משמשת כל ג' ימים אסורה לאכול בתרומה א"א לה שלא תפלוט אלא ודאי הא דיבמות איירי כשכבדה את הבית וכן מוכח בשבת פ' ר' עקיבא (דף פו א) דמהני כיבוד להפליט הזרע. וכן לקמן בפ' בא סימן (דף נד א) גבי הרואה יום אחד טמא ויום אחד טהור משמשת שמיני ולילו וארבע לילות מתוך י"ח יום. ומוכח התם דמשמשת בלילה ורואה למחר ושומרת יום כנגד יום וטובלת לערב וטהורה. ואין להקל מהא דאמר בפרק יוצא דופן (דף מא ב) אי דאזלת בכרעה [דלמא] בהדי דאזלה שדיתיה. ויסמכו על זה שהולכות משעת תשמיש עד הלילה כדי שיפליטו. דהכי פירושא בכרעה דלמא בהדי דאזלה שדיתיה ופלטה. ואמאי אמר רבא אי אפשר שלא תפלוט חיישינן איבעי ליה למימר ומוקי לה כשהטבילה במטה ולא הלכה הלכך לא פלטה. אבל אינו ברור שתפלוט הכל ע"י הילוך. ור"ת פי' דרמי בר חמא לא מיבעי ליה אלא באשה שבא עליה זב. דהא אמרי' (שם) דיה כבעולה ובעלה לא סתר אלא משום דכתיב ביה זיבה. ולא נהירא דהא מקרא נפקא לן לקמן בפרק יוצא דופן (דף מב ב) דרואה הויא. ולי נראה דקשה לפירושו מהא דמיבעיא לן לקמן (שם א) אי רואה הויא מדאחמור רחמנא אבעלי קריין בסיני. ועוד מדפריך (לקמן ד' מא ב) אמילתיה דר' שמעון מקרא דורחצו במים וטמא עד הערב אלמא בכל פולטת איירי. ועוד דקאמר לקמן (ד' מב ב) אפילו לרבי שמעון לא אמרו דיה כבעולה אלא לטמא בפנים כבחושן. אבל לסתור ולטמא במשהו

רואה הויא אלמא דעדיפא מבעלה לענין סתירה והראב"ד ז"ל כתב בתשובה שלא אמרו פולטת שכבת זרע שסותרת אלא לטהרות בלבד אבל לבעלה אינה סותרת. מדאמר לקמן (ד' לז א) גבי קושי דבר הגורם סותר ושאינן גורם אינו סותר. ופולטת אינה גורמת טומאה לבעלה אינה סותרת לבעלה. דבריו תמוהים היאך תסתור לחצאין. שעלו לה ימי ספירתה לבעלה וטהורה לשמש ואסורה לטהרות ולקודש ולמקדש. ועל בעיא (ד' לז א) דקושי מהו שתסתור בזיבה דבר המטמא סותר או דלמא דבר הגורם סותר פירש"י וקרי אף על פי שאינו גורם זיבה גורם מיהא טומאת יום אחד הלכך סותר יום אחד. וכן נמי תני (שם) אבוב דרבי אבין מה גרם לו זובו ז' לפיכך סותר ז'. מה גרם לו קריו יום אחד לפיכך סותר יום אחד. ועוד הביא ראייה מדתני (לקמן ד' סז ב) ר"ש אומר ואחר תטהר אחר מעשה תטהר אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבוא לידי ספק (נדה) אלמא אי לא חששא דשמא תראה דם לאחר תשמיש משמשת והולכת ואינה חוששת שמא תפלוט שכבת זרע. ולא מסתבר שלא התירה תורה אלא על מנת שלא תתהפך ולא תלך כלל אחר תשמיש כל היום. ובפ' המפלת (ד' כט ב) גבי טועה אמר בעשרים וחד תשמש. ונ"ל שאינה ראייה דפולטת אינה סותרת יום אחרון. דודאי דם בזבה וזיבה בזב שסותרין כל המנין סותרין עד ערב יום ז' אבל פולטת שכבת זרע שאינה סותרת אלא יום אחד אם פלטה אחר שספרה מקצת היום שוב אינה סותרת. דעיקר סתירת שכבת זרע הוא משום דלא מיקרו נקיים. וכיון שספרה מקצת יום וטהרה לבעלה כבר שלמו הנקיים ושוב אין שכבת זרע סותרת. וכן זב נמי שרואה קרי בשביעי. וסעד לדבר מדתנן בפ"ק דזבים הרואה קרי ביום השלישי לספירת זובו ב"ש אומרים סותר שני ימים שלפניו וב"ה אומרים לא סתר אלא יומו כו'. ומודים ברואה ברביעי שלא סתר אלא יומו ברואה קרי אבל אם רואה זוב אפילו ביום שביעי סותר את שלפניו. מכלל שזה החילוק יש בין זוב לקרי שזוב סותר ביום ז' אבל קרי אינו סותר ביום שביעי. אף על פי שיכולני לפרש דה"ק דזוב אפי' בשביעי סותר הכל וקרי אף ברביעי אינו סותר אלא יומו. ומיהו גם בז' סותר את

יומו. מיהו מסתבר טפי כדפרישית דמהו שהזכיר ביום הז' היינו משום שיש חילוק בין זוב לקרי בראיית יום שביעי. ושוב מצאתי כדברי בשם ה"ר יונה ז"ל והביא ראיה מדם נדה דאינו סותר אף לדברי ב"ש דאית ליה שימור באחד עשר כדאיתא בסוף מכילתין. כ"ש קרי שאינו סותר אחר טהרה. ונכון להחמיר כדברי ר"י וכן נוהגין בצרפת ובאשכנז:

תרומת הדשן סימן רמה

דיני נידה וטבילה ומקוה.

שאלה: אשה שלא שמשה עם בעלה תוך ז' ימים או שלא היה בעלה בעיר וראתה, צריכה אעפ"כ להמתין שלא תתחיל לספור ז"נ = שבעה נקיים = כשיעור אשה ששמשה ביום ראייתה, או יכולה להתחיל לספור מיד אחר שתפסוק מראייתה?

תשובה: יראה דבתחילה צריכין לבאר מתוך דברי הגאונים ולפי המנהג כמה צריכה אשה להמתין ששמשה ביום ראייתה, ואח"כ נבאר שאלתינו. ברוב החבורים כתב /כתוב/ דאשה ששמשה עם בעלה וראתה בו ביום לא תתחיל לספור ז' נקיים עד יום ה' לשמושה, משום דשש עונות שלימות בעינן לפליטת ש"ז = שכבת זרע =. ושמעתי דיש להוסיף עוד יום אחד ולא תתחיל לספור עד יום ו' לשמושה, כגון ממוצאי שבת עד יום ו', שאם תתיר לה, שתתחיל ימי הספירה מיום ה' שכבר כלו ו' עונות שלימים ומה שתפלוט עוד אינו סותר, איכא למיחש דזימנן תשמש בין השמשות במוצאי שבת והיא תסבור דעדיין יום הוא, ונמצא יכולה להתחיל לספור ליום ד' שהוא חמישי לשמושה, ואינו כן אלא לילה היה כששמשה ונמצא דעדיין פלטה בתחילת ליל ד' דו' עונות שלימים בעינן, ולכך מחמירין עד יום ו' לשמושה ותו ליכא למיחש למיד. עוד שמעתי שהר"ח א"ז כתב שנוהגין נשים באושטרייך שלא להתחיל ז' נקיים רק כ/ שכלו כבר ז' ימים מתחילת ראייתה, אפי' לא ראתה אלא יום אחד או מצאתה כתם ביום אחד, ולא שמעתי שום טעם בדבר כי מטעם פליטת ש"ז אי אפשר לחוש לה טפי מה' ימים כדפרי' לעיל. אמנם אמת הוא שרוב נשים באושטרייך נוהגים הכי, אך ראיתי ג"כ מקצת שלא

חשו להאריך כ"כ, ג"כ לשון הרמב"ם כן הוא וז"ל: תמצא במקצת מקומות שהאשה שראתה דם יושבת ז' ימי נידה ואח"כ סופרת ז' ימים נקיים אפילו לא ראתה אלא פעם אחת, וטעות הוא ממי שהורה להם כן ואין לפנות לדבר זה כלל אלא אם ראתה יום אחד סופרת ז' נקיים וטובלת ביום שמיני לראייתה עכ"ל. ונראה דאפשר הוא דמנהג בנות אושטרייך בא מאותן מקומות מתלמידי אותם בעלי הוראה, ולכך נהגו להמתין לעולם ז' ימים מתחלת ראייתה עד שיתחילו ז' ימים הנקיים, ולא מטעם פליטת ש"ז, ואי הוה הכי לא היה למחות ביד הנשים המקילות בדבר ומתחילים לספור מיום ו' לשמושה, דאז אזלא לה חששא דפליטת ש"ז מאחר דרמב"ם כתב בפשיטות דטעות הוא ואין לפנות לדבר זה. ושמעתי אבל לא בברור, שאחד מן הגדולים התיר פעם אחת לאשתו שהיתה מתחלת יום ג' לראייתה לפי שלא שמש עמה כבר תוך ג' או ד' ימים, וגם הדבר היה לעת הצורך כי היה רוצה ללכת לשיבת רבו ולא היה פנאי להמתין. אך לבי מהסס על זה דמצאתי בא"ז גדול דהאינדא נשים שלנו צריכים לישב ז' ימים נקיים לבד מיום שראתה בו וטובלת בליל י' לראייתה, ונותן הטעם משום פליטת ש"ז וכתב עליו דבין שמשה ובין לא שמשה סמוך לראייתה לא פלוג רבנן, דגזרינן לא שמשה אטו שמשה ביום ראייתה או יום אחד קודם ראייתה, ע"כ. אלמא דגזרינן לא שמשה אטו שמשה, אף על גב דא"ז מתיר להתחיל ולספור מיום ג' ואילך ואנו לא קי"ל הכי, נראה ד"ל דסבר הלכתא כר' אלעזר בן עזריה דאית ליה פ' ר' עקיבא /שבת פו ע"א/ דפולטת ש"ז ביום ג' טהורה, דאפי' אי ליכא אלא ב' עונות שלימות כדפרש"י והתוס' התם, ואיכא מ"ד דמוקי מתני' התם כוותיה, אבל אנו קי"ל כהא דא"ר יוחנן זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים ו' עונות שלימות בעינן. מ"מ נקיטנן סברא מהא דא"ז דגזרינן לא שמשה אטו שמשה, ולעולם לא תתחיל עד יום ה' לשמושה כמו שכתבו רוב החבורים. ונראה קצת דאפילו לפי מה ששמעתי שמוסיפין עוד יום אחד משום חששא דבין השמשות כדפרישית לעיל, בהך חומרא נמי י"ל דאין לחלק בין שמשה ללא שמשה משום דחששא דבין השמשות

חששא פשוטה, וחשו בה רבנן טובא בכמה דוכתא במס' נידה. ובפ"ב דשבת קרוב בסופו מייתי מתני' דמטילין עליו חומרת שני ימים. ואין נראה לומר דאדרבה אין להחמיר כולי האי בחשש פליטת ש"ז משום דכתב אשירי פ' בנות כותים דר"ת והראב"ד סברי דלא סתר כלל בספירת הנקיים אשה לבעלה, דהא מ"מ מסיק דנכון להחמיר כדברי ר"י, וכן נוהגין באשכנזי ובצרפ"ת. ונראה דודאי יש להחמיר כר"י דבשל תורה הלך אחר המחמיר, וכ"ש באיסור כרת וחומרות יתירות נוהגין בו בנות ישראל בהלכות נידה.

שו"ת יביע אומר חלק א - יורה דעה סימן טו ב"ה. קהיר. תש"ח בשוב ה' שבות עמו לפ"ק. נשאלתי בהיות שהדפיסו כאן כמה אנשים מיראי ה' חוברת בלועזית, ובה תקציר מהלכות טהרת המשפחה, ושם נאמר שאפשר לספור שבעה נקיים, אחר חמשה ימים לראייתה, ויום הששי יהיה הראשון לשבעה נקיים, ויצאו עוררים על זה, באמרם שצריך להיות לא פחות מששה ימים קודם שבעה נקיים, ופנו אלי לחוות דעי להלכה ולמעשה.

(א) יסוד הלכה זו בגמ' נדה (לג), בעי רמי בר חמא פולטת שכבת זרע מהו שתסתור בזיבה, רואה היא וסותרת, או דילמא נוגעת היא ולא סתרה, ולא אפשר. (ובנדה מב אמרין דרואה היא). וכ' התוס' דמשכחת לה שמששה בהיתר, שתסתור ע"י פליטה, אחר ראיית ג' ימים רצופין, דק"ל כרבנן (שבת פו) דבעינן שש עונות שלמות וכו'. ומכאן אשה שמששה וראתה מיד אין לה להתחיל לספור נקיים עד אחר יום ד', דבעינן ו' עונות שלמות. וכן פירש ר"ח. עכת"ד. אבל ר"ת ס"ל דלא היא רואה אלא דוקא בפולטת ש"ז דזב, משום צחצוחי זיבה שבו הוא שסותר (נדה כב). אבל קרי בעלמא אפי' בבעלה לא הוי משום רואה, אלא משום נוגע, ודייה כבועלה. ע"כ. והובא בהרא"ש (נדה לג), ובחי' הרשב"א (נדה מב), וכתבו לדחות דבריו בזה. ע"ש. עוד מצאנו מי שמקל בזה הוא הראב"ד ז"ל, שסובר שלא אמרו פולטת ש"ז סותרת אלא לענין טהרות, אבל לבעלה אינה סותרת. וראיה ממ"ש בגמרא (שם לז) דבר

הגורם סותר, דבר שאינו גורם אינו סותר, ותניא מה גרם לו זובו שבעה, לפיכך סותר שבעה, מה גרם לו קרי יום אחד, לפיכך, סותר יום אחד. ולכן פולטת ש"ז שאינם גורמת טומאה לבעלה אינה סותרת לעולם ועולה. ע"כ. אך רש"י (שם לז) כתב, ואי קשיא והרי קרי שאינו גורם וסותר, ההיא לאו סתירה היא דחד יומא הוא דסותר, וכו'. ע"ש. וכן הרא"ש הנ"ל דחה דברי הראב"ד. אבל בחי' הרשב"א הנ"ל כ', שראית הראב"ד בזה ראייה גדולה היא. ע"ש. וכ"כ המאירי (נדה מב) שראית גדולי המפרשים (הראב"ד), היא ראייה חזקה הרבה להיתר. ע"ש. וכ"נ דעת המאירי (שם לג): ע"ש. וע"ע בחי' הרמב"ן (מב) שכ', שדברי הראב"ד מכריעין בטעמן, שכל שאינו גורם אינו סותר, אלא שיש לבע"ד לחלוק ולומר שלא נתנה לשיעורין, וכיון שסותרת לטהרות סותרת לבעלה וכו'. וכך מטין דברי הרמב"ם שהפולטת סותרת לכל דבר. אבל הר"ף והגאונים ז"ל לא חששו לכתוב הדבר. ובעל נפש יחוש לעצמו. ע"כ. וכ"כ הרשב"א שדעת הר"ף והגאונים להקל, ממה שלא הביאוהו כלל. ע"ש. וכ"כ הר"ן בחי' (נדה מב). ע"ש. וכ"כ הריב"ש בתשו' החדשות (סי' לד דנ"א סע"ב). ע"ש. וכן מצאתי בשו"ת מהריק"ו החדשות (סי' מט עמוד רמ"ו) שכתב, שדעת הגאונים והר"ף שאין הפולטת סותרת אלא לענין טהרות, ושגם הרמב"ם סובר כן. ע"ש.

(ב) והנה מרן הבית יוסף (ס"ס קצו) הביא דברי הרשב"א בתה"א הנ"ל שכ', שהר"ף והגאונים ס"ל להקל בזה, וכתב ע"ז, ול"נ דממה שהשמיטוהו הר"ף והגאונים אין ראיה דס"ל שאינה סותרת לבעלה, שהרי כמה דינים השמיט הר"ף מדיני נדה, אף על פי שבודאי הלכתא ניהו, אלא לפי שאינם מצויים כל כך השמיטם, והא נמי לא שכיחא כ"כ, שרוב הנשים נמשכת ראייתן ה' או ו' ימים, וא"צ לדין זה, דבלא"ה אינן מתחילות לספור קודם לזמן זה. עכ"ל. וכיון בקדשו לדברי בעל האשכול ח"א (עמוד קי) שכ', ויש מן החכמים שאמרו שכיון שהגאונים לא הזכירו שלא תפלוט ש"ז תוך שבעה נקיים, אלמא דלא ס"ל דסותרת ע"י פליטת ש"ז אלא לטהרות, ולא נראין דבריהם, שאין זה סמך להתיר לבעלה, שהרי רוב דיני

וסתות והפרישה והבדיקה וכתמים לא אשכחן להון, ובדין זה על הרוב לא נפקא לן מידי, שדרך הנשים למשוך וסתן ג' וד' ימים קודם הפסק בטהרה, וכבר עברו ו' עונות מזמן שמושה קודם ספירת ז"נ. עוד הביאו ראיה ממ"ש דבר הגורם סותר וכו' ואין מזה ראיה, שאינו סותר הכל וכו'. ומסיק, ומנהיגו שהנשים ממתינים לספור עד יום חמישי לשימושן, וביום רביעי סמוך לשקיעת החמה מפסיקות בטהרה ומתחילות למנות שבעה נקיים. עכ"ד. וע"ע בס' האשכול (עמוד ע) שהעיר על הרי"ף שהשמיט דיני כתמים, וכ' דאפשר דס"ל דלא נהיגי האידנא, ואף על פי שמטמאין בועלה, דילמא לטהרות דוקא, ובזמן דאיכא טהרות חשו נמי לבעלה. ע"ש. (וע' בנחל אשכול שם, דאע"ג דהאשכול מספק"ל בדין זה, לא רצה להקל למעשה). והגאון שואל ומשיב קמא (ח"ב סי' קה) כ' בשם הגאון מר אביו, שהראהו דבר פלא שהרי"ף עומד בשטה זו שאין כתמים נוהגים בזה"ז ממה שלא הביאם. וכן נראה דעת בה"ג. ע"ש. (וע"ע בשואל ומשיב תליתאה ח"ג (סימן קסג) מ"ש בזה). ולפי האמור אין דבריו מוכרחים. ואכמ"ל.

(ג) ועכ"פ לדינא נקטינן להחמיר בזה כדברי התוס' והרא"ש. וכ"כ הריטב"א נדה (מב). וכן דעת רבינו יונה, כמ"ש בתר"י (ר"פ אין עומדין) ד"ה שאפי'. וכן דעת ר"ח, והרמב"ם, ובעל התרומה (סי' צד), והאשכול, וס' יראים, וראב"י (סי' קפח), והסמ"ג, והסמ"ק, והגמ"י, ועוד. אכן נראה שבהצטרפות ספיקות אחרים יש גם להתחשב עם החולקים בזה, שהם גדולים ועצומים מרבוותא קמאי. הראב"ד והרשב"א והמאירי. ונראה שכן דעת הרמב"ן דשרי מדינא. [וע"ע באור שמח (פ"ו מהא"ב), שכ' בד' הרמב"ם להקל. ע"ש]. וע"ע בשו"ת הריב"ש (סי' מ) שכ', יש מחמירין שלא תתחיל לספור אלא מיום חמישי לראייתה, משום פליטת ש"ז, והרשב"א ז"ל מיקל בזה, שלא אמרו פולטת ש"ז אלא לטהרות אבל לבעלה לא. ע"כ. ונראה קצת שנוטה לדעת הרשב"א להקל בזה. וכ"נ דעת הר"ן בחידושו. וכ"כ הרב אהל מועד (דל"ב ע"ב ודל"ג רע"א). ע"ש. (וע' להרמב"ן בה' נדה (פ"ב דין ח), שנראה שחושש לדינא לדברי התוס' והרמב"ם. ע"ש. וכ"כ בשמו בחי' הר"ן, אולם נראה

שצ"ל הרמב"ם. ע"ש). והנה אף על פי שהרמב"ן כ' שאם הלכה ברגליה אין לחוש לפליטתה, שכבר נפלט כל הזרע, כבר דחוהו הרא"ש, ובס' הרוקח (סימן שי"ז עמוד קצ"ח), ובס' התרומה (סי' צה), שאולי לא נפלט הכל. וע"ע בב"י.

(ד) ולענין אחר כמה עונות הפולטת ש"ז טהורה, יש בזה חילוקי גירסאות, כי בשבת (פ"ו:) גרסינן, ארחב"א א"ר יוחנן זו דברי ר' ישמעאל ור"ע, אבל חכמים אומרים שש עונות שלמות בעינן. (כל עונה יום או לילה). זוהי גירסת רש"י. אבל ה"ר חננאל גרס, אבל חכ"א שלש עונות שלמות בעינן. וכתב, וכן הלכה. ע"כ. וכ"כ בעל המאור שם, שכן הוא בספרים המדוקדקים הבאים מספרד. וכתב, דעונה היינו יום או לילה. ומאן חכמים ראב"ע. ע"ש. והגר"א בהגהותיו כתב ג"כ, גירסת הגאונים ג' עונות, וכן פסק הרמב"ם (פ"ה מה' אבות הטומאות ה"א), וז"ל: האשה שפלטה ש"ז בתוך ג' עונות הרי היא טמאה כרואה קרי, ולפיכך סותרת יום אחד. ע"ש. וכ' מרן הכ"מ, דהיינו כראב"ע, ויש לתמוה על רבינו למה לא פסק כר"ע שהלכה כמותו מחבירו, או כחכמים, דאמרינן בשבת, זו דברי ר"ש ור"ע אבל חכ"א שש עונות שלמות בעינן, וזה היה נכון יותר משום דרבים נינהו. וי"ל שרבינו גורס אבל חכ"א שלש עונות, וכ"כ בפ"י המשנה (פ"ח דמקואות) וכו'. ע"ש. וכ"כ המאירי (שבת פו, מקואות פ"ח). וכן דעת האור זרוע, והובא בתה"ד (סי' רמה). וכ"פ הרע"ב (פ"ח דמקואות). ע"ש. וע' בראב"י ח"א (סי' קעח), ובס' הרוקח (סי' שיז עמוד קצז), ובס' התרומה (סי' צה), ובס' תורת הבית הארוך (דף קפג סע"ב), שכתבו שצריך שש עונות. וכ"כ התוס' והרא"ש (נדה לג). ע"ש. ובחידושי הריטב"א והר"ן (שבת פו:) כתבו, שאף לגירסת ג' עונות שלמות, היינו שש עונות, כי עונה שלמה היינו יום ולילה. ע"ש. וכן פסקו עוד כמה ראשונים. ולזה הסכים בתה"ד שם דבעינן שש עונות. ע"ש. וכן פסק מרן ז"ל בב"י (ס"ס קצו) דהכי נקטינן. וסיים: וכן ראיתי למורי הרב כמוהר"ר יעקב בי רב זלה"ה דורש ברבים. ע"כ. [ומכאן תוכחת מגולה לכמה מחכמי הדור, שמונעים עצמם לדרוש בהלכות אלו ברבים, ועמא דארעא אזלא ומדלדלא, ותנן הוי עז כנמר וכו']

לרא"ש. והה"ב]. וכן פסק בש"ע (סי' קצו סי"א), שאינה מתחלת לספור שבעה נקיים עד שיעברו עליה שש עונות שלמות, לפיכך אינה מתחלת לספור עד יום חמישי, דק"ל אין ש"ז מסריח עד שיעברו עליו שש עונות שלימות מעת לעת. ואם שמשה במוצ"ש ופלטה ליל רביעי קודם עת שימושה במוצ"ש, עדיין היא עומדת בתוך עונה ששית לשמושה וסותרת. הילכך יום חמישי יהיה ראשון לספירתה. עכ"ל. וע' בברכ"י (סימן קצו סק"ג).

(ה) אולם בתרומת הדשן (סי' רמה), אחר שהביא שם שרוב המחברים כ' שיום חמישי יהיה הראשון לספירה, כתב, ושמעתי שיש להוסיף עוד יום אחד, דאיכא למיחש פן תשמש בבין השמשות של מוצ"ש, והיא תסבור שעדיין יום הוא, ונמצא שיכולה להתחיל לספור ליל רביעי שהוא חמישי לשימושה, ואינו כן, אלא לילה היה כששמשה, ונמצא שסותרת כשפלטה ליל ד', דשש עונות שלימים בעינן, ולכן מוסיפים עוד יום אחד, ותו ליכא למיחש למידי. עוד שמעתי, שהר"ח אר"ז כתב, שנוהגין הנשים באוסטרייך שלא להתחיל ז"נ עד אחר שבעה ימים מתחילת ראייתן. ולא שמעתי שום טעם בדבר. ולשון הרמב"ם [פ"א מהא"ב ה"ד], זה שתמצא במקצת מקומות שהנדה יושבת שבעה ימים בנדתה, ואף על פי שלא ראתה דם אלא יום אחד, ואחר השבעה תשב שבעה ימים נקיים, אין זה מנהג, אלא טעות הוא ממי שהורה להם כן, ואין ראוי לפנות לדבר זה כלל, אלא אם ראתה יום אחד סופרת ז"נ וטובלת ביום שמיני לראייתה. ע"כ. ונראה שמנהג רוב הנשים באוסטרייך בא ע"פ אותם בעלי הוראה, וא"כ אין למחות ביד המקילות בכך, מאחר שכ' הרמב"ם שמנהג טעות הוא וכו'. עכת"ד התה"ד. והביאו מרן בב"י (ס"ס קצו). וכ' שאף מהריק"ו (שרש לד) הביא מנהג זה, שנהגו להוסיף עד ה' ימים או ז' ימים. והביא עוד דברי האגור, שכן השיב מהר"ר יעקב מולין שצריכה להמתין עד מוצאי יום חמישי (מטעם שכ' בתה"ד), וכן המנהג בכל אשכנז. וכתב עוד, ובארץ אשכנז נוהגות להוסיף עוד יום אחד וממתינות ששה ימים, ויש שבעה ימים, וכ"כ מהר"ח. ואף כי הרמב"ם הרחיק דברים אלו, מ"מ איכא דנהיגי הכי, ויש להם

קצת טעמים רחוקים. אבל מנהגא דעלמא ה' ימים. ע"כ. וכ' ע"ז מרן הב"י, שכל דברים אלו חומרות יתרות הן, ואין להם סמך בגמרא לגבי הדין, ולפיכך לא נהגו העולם בכל מקומותינו אלא להמתין ארבעה ימים, ולהתחיל לספור מיום חמישי ואילך. וגם מ"ש בתה"ד ומהריק"ו לגזור לא שמשה אטו שמשה, המנהג הוא לחוש דוקא אם שמשה, אבל אם לא שמשה אינה ממתנת כלל, ואם שמשה קודם ראיתה יום או יומים משלמת עליהם ארבעה ימים מיום שמושה, וביום חמישי לשמושה מתחלת לספור. עכ"ד מרן הב"י. ובשו"ת מהר"ל (סי' קמ) כ', ההיא דהמתנה ז' ימים, אף כי הפליג בהם הרמב"ם, הר"ח [אר"ז] כ"כ, ושמעתי מפי מורי ז"ל שיש נוהגים כן, ולא היה חושבו למינות, אבל במדינות הללו אין שום אדם נוהג כן אלא כדברי הרמב"ם. ע"כ. והנה מרן בש"ע פסק להלכה, שיום חמישי לראייתה הוא יום ראשון לספירתה. וכנ"ל. והרמ"א בהגה הביא דברי התה"ד, שנהגו להוסיף עוד יום אחד, ולא תתחיל למנות ז"נ אלא מיום הששי, וכתב, שכן נוהגין בכל מדינות אלו, ואין לשנות. ויש נשים שנהגו עוד להחמיר עד ז' ימים, ואין טעם בדבר, והמחמיר יחמיר, והמיקל נשכר להקדים עצמו למצוה. ויש שכתבו שעכשיו אין לחלק בין שמשה עם בעלה ללא שמשה. ע"כ. וע' בשו"ת הריב"ש החדשות (סי' לד). ובשו"ת מהר"י מברונא (סימן רלב). ע"ש.

(ו) וראיתי בס' זכור לאברהם ח"ג (מע' נדה ס"ס קלט), שכ' שמנהגם הוא להמתין ששה ימים מיום ראייתה, וכ' שלא ראה שורש למנהג זה בשום ספר שלפניו. ומ"מ בכלה שפירסה נדה אחר שלשה ימים מבעילת מצוה, כיון שאין המנהג ברור, אמרינן הבו דלא להוסיף עלה, שכיון שעיקר המנהג אין לו שורש, ע"י עילה כל דהו המיקל לא הפסיד. עכת"ד. והנה לא ראה שמנהג זה הובא בתשו' מהר"י מולין, המובא באגור וב"י. כנ"ל. (ושוב מצאתי בשו"ת מעט מים (סי' עט), שתפס על הזל"א מדברי התה"ד שהובא בב"י שכ"כ. ע"ש. וליתא, שאין זה אלא באגור). ומ"מ לדינא יפה כיון, וכמ"ש בתה"ד שאין טעם על הוספת ה' ימים, וא"כ אף למנהגם שנהגו להחמיר. יכולים לדחותו ע"י עילה כל דהו, ובפרט שהחתן יצרו

תוקפו, והמחמיר בזה יצא שכרו בהפסדו. וזה פשוט. והנה כל זה באופן שפירסה נדה, אבל בדם בתולים בעלמא, כ' הט"ז (סי' קצג סק"ד) בשם מהר"ל מפראג, שאף למנהגם שהנדה מתחלת מיום הששי לראיתה, מ"מ בדם בתולים מתחלת מיום חמישי. ושכן הורה הלכה למעשה. וכ"כ עוד הט"ז (בסי' קצו סק"ה). ע"ש. ובאמת שאע"פ שבס' האשכול (עמוד קיב) כ', שיש מי שאומר דבתולה אחר בעילת מצוה א"צ להמתין שש עונות משום פליטת ש"ז, אלא מונה ז"נ מיד, וטעות הוא בידם, שכיון דמצרכי רבנן נקיים כל היכא דאיכא למיחש שתפלוט ש"ז לאו נקיים נינהו. ע"כ. וכ"פ בסה"ת (סי' צו). וכ"פ הטוש"ע (סי' קצג). וע"ע באה"ע (סי' סג). מ"מ בב"י הביא דברי הגמ"י בשם הרמב"ם והרמב"ן, שא"צ להמתין /שש/ עונות בזה. ואף על פי שמרן הב"י כ' שאין הכרח מד' הרמב"ם, הנה גם בשו"ת הרשב"ש (ס"ס תלז) כ', שאע"פ שכ' הרא"ש והטור שלא תמנה הכלה שבעה נקיים אלא מיום חמישי לשימושה, אין זה מוסכם מהכל, ולא נהגו כדבריו, אלא מונה שבעה ימים משעה שתפסוק מלראות דם. ע"כ. ונראה לי דה"ט משום שעיקר איסור דם בתולים הוא חומרא יתירה מדרבנן, וכמ"ש הרא"ש, והואיל ויש פוסקים שאומרים שאין פולטת ש"ז סותרת אלא לטהרות, אבל לא לבעלה, לכן לא נהגו להחמיר בדם בתולים מיהא. וע"ע באור שמח (פ"ו מהא"ב) מ"ש להסביר בזה, וכ' להקל אף בפירסה נדה אחר דם בתולים. ע"ש.

(ז) איברא דבתשו' הרשב"ש (סי' תלז) כתב בזה"ל: הנושאים נשים בתולות, ובוועלים על דם בתולים, דע כי זו רעה חולה היא באותן הארצות, גם בעיר הזאת תושבי הארץ היו קצתם עושים כן, וא"א מורי הרשב"ץ בטל רעה זו וייסר מקצתם, ושורש דבר זה הוא משבוש הבנתם בדברי הרמב"ם (בפ"ה מהא"ב). אבל שם, וכן בפרק תינוקות במשנה ובגמ', לא נזכר זה אלא בשלא ראתה דם בבית אביה, אבל בשראתה דם לא דברו בזה, ולא היה שם מי שיתירנו, שכיון שראתה דם קודם בעילה, אפשר שעם דם בתולים מחמת צערה בא דם מן המקור ונתערב עם הדם בתולים. וכל שבא דם מן המקור אפי' כטפת חרדל היא נדה מן התורה והבועלה בכרת, אבל בקטנה

שלא ראתה דם, לא חששו לזה בעלי המשנה, אבל בעלי הגמ' החמירו בזה, דארי"ח ור"ל בועל בעילת מצוה ופורש. ע"ש. ולכאורה משמע דס"ל דספק כרת הוא, ולא היא, שכבר הוכחנו (בסימן הקודם) שאין כאן אלא חששא דרבנן, רק כוונתו לומר שהואיל ויש איסור כרת אם יצא דם מן המקור, חששו לזה חכמים, אף על פי שמעיקר הדין היה אפשר לתלות במכת דם בתולים. ובשו"ת זרע יעקב (סי' עה) הבין כפשוטו, שבראתה והיא גדולה יש בה ספק כרת ממש. ע"ש. ובמחכ"ת אין דבריו מוכרחים. [ובעיקר מ"ש הרשב"ש שלא היה מי שיתיר בשראתה דם, ומשמע מדבריו דהיינו אפי' בקטנה, (וכ"כ בסוף דבריו, דדוקא בקטנה שלא ראתה דם, לא חששו בעלי המשנה), יש להקשות, שבאמת מבואר במשנה (נדה סד:), גבי הגיע זמנה לראות וראתה ועודה בית אביה, בש"א נותנים לה בעילת מצוה, ובה"א כל הלילה כולה, וא"כ הרי התירו בעלי המשנה אף בשראתה, ונתנו לה כל הלילה. וע' בסדרי טהרה (סי' קצג), שר"ל שאע"פ שהיה דם בתולים שותת ממנה, לא נאסרה גם אחר הלילה, אא"כ חזרה וראתה אח"כ, ואפי' בבוגרת שראתה לדעת הראב"ד מותרת היא מעיקר דין המשנה, אא"כ ראתה אחר בעילת מצוה. עש"ב. ודו"ק]. ועכ"פ נלע"ד שיש לצרף בזה דעת הראב"ד ודעימיה דס"ל דאין הפולטת סותרת אלא לטהרות, ודעת הרמב"ם ודעימיה דס"ל דסגי בג' עונות (היינו יום או לילה), והוי ספק ספיקא בדרבנן, שעיקר דם בתולים דרבנן, ויש להתיר לספור שבעה נקיים אחר שני ימים לשימושה, כשיש צורך בדבר, וכגון שתגיע עונת טבילתה בלילה הסמוכה לוסתה, אם תספור שבעה נקיים אחר ארבעה לשימושה, כדברי הפוסקים, ועי"ז תקדים יום או יומיים לפני וסתה, כי יקשה מאד לחתן להמתין כל כך ויצרו תוקפו ויבוא לידי שז"ל ח"ו. וכיו"ב. והרי הרשב"ש מתיר יתר על כן ע"י ספירת ז"נ מיד אחר יום שמושה. וכן היה מנהג אלג"ר עד זמן הרב זרע יעקב הנ"ל, וכמ"ש שם, ושכ"כ הרב בית יהודה עייאש. אלא שהרב ז"ל כתב לפקפק על מנהג זה, באמרו שכיון שהוא איסור ספק כרת, ואם תפלוט ש"ז תסתור לד' כל הפוסקים, זולת הראב"ד, אין טעם להקל

בשראתה ועודה בבית אביה, ולכן עמד וביטל מנהג זה. כיעו"ש. ולפעד"נ במחכ"ת שאין צורך בזה, מאחר שנתבאר שעיקר איסור בתולים הוא מדרבנן, וגם הראב"ד אינו יחידי בשיטתו, שהרי כ"כ גם הרמב"ן, והרשב"א, והמאירי, (ושכן הוא דעת הר"ף והגאונים לדעתם ז"ל). ויש גם לצרף מ"ש הרמב"ן והרשב"א שע"י הילוך נפלט כל הזרע. (ועוד מצינו להמאירי שכתב, שאף לטהרות אינה סותרת אלא כשהרגישה שפולטה, אבל לחוש מספק לא). ויש להוסיף עוד מ"ש בשו"ת מרחשת (חיו"ד סי' לו אות יז בהערה), שג"ל שטעם הרמב"ם והרמב"ן שכתבו שהכלה סופרת שבעה נקיים אחר שיפסוק הדם של בעילת מצוה, ולא הצריכו להמתין שש עונות לשימושה, וכן הוכיחו בהגמ"י (פי"א מה' איסורי ביאה) שכן דעת הרמב"ם והרמב"ן, ושלא כדעת בעל התרומה, משום דס"ל כמ"ש הרשב"א בתורת הבית (בית ז' שער ה), שאין דין פולטת ש"ז אלא בפולטת מבית הפנימי אבל בפולטת מבית החיצון אין בה דין פולטת לראיה וליטמא בפנים, אלא ראשון דמגע ש"ז הוי. וכ"כ התוס'. ע"ש. ולפ"ז בכלה שאין הזרע נכנס לבית הפנימי כלל, שלכן אינה מתעברת מביאה ראשונה ליכא כלל טומאת פולטת. ובס' האשכול הל' נדה הביא סברת מי שאומר שאין הכלה צריכה להמתין שש עונות, ודחה דבריו. ולפמ"ש"כ סברא זו נכונה, וכן דעת הרמב"ם והרמב"ן. וזה נכון לפע"ד. ע"כ. (וכל זה נעלם ממנהגם שתרוג בשו"ת ישיב משה (סי' קפד), שתמה על מנהגם שהכלה סופרת שבעה נקיים מיד. ע"ש. ולא זכר דברי הרשב"ש. ושכן היה המנהג בימי הזרע יעקב ובית יהודה כנ"ל). ועכ"פ בהוספת עוד ספק של סברת הרמב"ם וסיעתו, שדי בשלש עונות, יש להתיר כשיש צורך בכך, ע"י ספירת שבעה נקיים אחר ב' ימים. וברור שכל זה באופן שלא ראתה יותר משני ימים. ושור'ר בשו"ת מחזה אברהם די בוטון (סי' ה' אות ד) שכ', שנהגו בעירו שהכלה סופרת שבעה נקיים אחר ב' ימים לשימושה, ותמה ע"ז מהטוש"ע שכ' שצ"ל ארבעה ימים לפני שבעה נקיים, וא"כ לכאורה צריך לבטל המנהג, וכתב שהרב צרור הכסף (חיו"ד סי' יא), השיב לו גדולה תשובה ליישב את המנהג. ע"ש. וכן ראיתי אחר זה בשו"ת תפארת אדם

(חיו"ד סי' נא אות ה), שכתב, שבעיר שנהגו למנות שבעה נקיים מיום השלישי אין להרהר אחריהן. צרור הכסף. ע"ש. ולכן אף במקומותינו יש להקל בזה, כשיש צורך בדבר. וע' בשו"ת משנת רבי אליעזר ח"ב (חיו"ד סי' כ). ובעקרי הד"ט (סי' כא אות לד). ודו"ק. [ויותר נכון להורות שתרחץ ותקנח עצמה יפה ולעשות הפסק בטהרה, וכמ"ש מרן הש"ע (ס"ס קצו). וכ"כ בשו"ת פעולת צדיק (סי' לה), ושכן מורים בעלי הוראה, וכן המנהג פשוט בתימן. ע"ש. ועמ"ש"כ להלן אות יב]. +/מילואים / וע"ע בשו"ת תעלומות לב ח"ג (בליקוטים דף צט ע"ב) שג"כ צווה על שאין נזהרים בכלל לספור ז' נקיים לדם בתולים. ע"ש. והא ודאי זהו מנהג בורים וע"ה, וצריך לבטלו, ולהודיעם חומר האיסור. וע' בשו"ת יפה שעה אבוחצירא (סי' צט) שתמה על שאין נזהרות להמתין ד' ימים לפני ז' נקיים. ע"ש. וכבר הראנו סמוכין לזה בפנים עפ"ד הפוסקים. וע' בראב"ה סוף עמוד רכ, ובאור זרוע ס"ס שמב. וע' בשו"ת פעולת צדיק סי' לה. ודו"ק. + (ח) ולכאורה היה נ"ל לומר עוד, כי ברואה כתם, כיון שעיקר איסור כתמים מדרבנן, אפשר להקל שתספור שבעה נקיים מיד, וראיה לזה ממ"ש מרן הב"י לדחות דברי הרשב"א שכ', שדעת הגאונים והר"ף להקל בדין פולטת, ממה שלא הביא ד"ז בהלכות, ודחה דה"ט שלא הביא זה משום שאינו מצוי כ"כ, שרוב הנשים נמשכות ראייתן ה' או ו' ימים. ע"כ. ואם איתא הרי נ"מ לרואה כתם שאין ראייתה נמשכת, אלא ודאי שבכתמים אפשר להקל בדין פולטת, שלא החמירו בהם כ"כ, וכדתנן (נדה נח:) שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל, ולכן תולה בכל דבר שיכולה לתלות. ע"ש. וכן מצאתי בס' האשכול (עמוד קי) אחר שכ' כדברי מרן הב"י בדעת הגאונים, כ' עוד, ובמציאת כתם שצריכה ג"כ שבעה נקיים, אפשר שהם לא חששו לפליטת שכבת זרע, כיון דטומאת כתם דרבנן. ע"כ. [ומ"מ מזה אין ראיה להקל אף בדם בתולים, שהרי האשכול גופיה (בעמוד קיב) החמיר בדין דם בתולים, וכ' שסופרת ז' אחר ד' ימים לשימושה, וע"כ שכיון שחששו שמא יצא דם מן המקור חמיר טפי. וע' בט"ז ותורת השלמים (ר"ס קצ). ואכמ"ל]. אלא שבס' התרומה (סי' צה) כ' שאף

בכתם צריכה להמתין ד' ימים. ע"ש. וכ"פ הרמ"א, שאף הרואה כתם צריכה להמתין ה' ימים ואח"כ ז"נ, ושכן נוהגים במדינות אלו, ואין לשנות. ע"כ. ומהב"י אין ראיה גמורה להיפך, כיון שהרי"ף השמיט בכלל דיני כתמים, מש"ה לא חשש להביא דין פולטת בשביל להשמיענו ללמוד מזה לדין כתם. (וכ"ש אם נאמר שהרי"ף ס"ל שאין דין כתמים בזה"ז). וכן מבואר בב"י (ר"ס קץ) ד"ה והאידנא, בשם הסמ"ק וסה"ת, שדין רואה כתם כנדה לד"ז. ומ"מ כשיש צורך בכך ג"כ יש להקל בספירת ז"נ אחר שני ימים לראייתה, בצירוף דעת הרמב"ם וסיעתו דס"ל דסגי בג' עונות, והו"ל ס"ס באיסור כתמים דרבנן, וכ"ש שמבואר להדיא להקל בזה בס' האשכול. וכן החת"ס (חיו"ד סי' קפח), הקל בזה בדיעבד באופן שספרה ז"נ מיד אחר מציאת הכתם. ושו"ר בשו"ת בית דוד (חיו"ד סי' צו), שהאריך בכל הני ספיקי דלעיל להתיר בדיעבד כשטבלה, וסיים, ששמע שבמשפחה מיוחסת שבשלונקי נוהגות הנשים בכתם כדעת הרמב"ם ואור זרוע להמתין רק שלש עונות. ע"כ. והובא ג"כ בשו"ת תפארת אדם (סי' נא אות ו). ע"ש. ואחר שראינו דברי האשכול, נראה שנוכל להתיר בלא פחד ומורא כשספרה מיד ז"נ, אף על פי שעדיין לא טבלה. ובשו"ת רב פעלים ח"ב (חיו"ד ס"ס יז), הביא דברי הרב לחם ושמלה שהבין בדעת החת"ס שהקל בדיעבד אף על פי שלא טבלה עדיין, והקשה עליו, והרב פעלים כ' שאין זה מוכרח, שי"ל דמיירי שטבלה ושמשה וכו'. ע"ש. ואין צורך בזה לפע"ד. והרי הוא כמבואר. גם היה נלע"ד שאפשר להקל ברואה כתם לספור ז"נ אחר שני ימים, אם יגיע זמן טבילתה סמוך לוסתה. וכן מצאתי בשו"ת אהל יצחק (סי' כ), שהעלה להקל בזה כאמור. והובא בשו"ת מעט מים (סי' עט). וע"ש. והנכון שתרחץ עצמה בחמין יפה לפני שתפסוק בטהרה, וכמ"ש מרן הב"י (ס"ס קצו) בשם הרא"ש והרשב"א וסה"ת שאם תקנח יפה יפה, או תכבד את הבית, יש להתיר, (אפי' בראיית וסת). ואף על פי שהסמ"ק כ' שאין אנו בקיאים בזה, מ"מ כיון ששום אחד מהפוסקים לא כתב כן, שפיר דמי להתיר ע"י קינוח או רחיצת חמין. עכ"ד מרן. ודון

מינה ואוקי באתרין. וע' שו"ת זרע יעקב (סי' עה). ודו"ק.

(ט) שוב אשוב לנ"ד, בדין אשה שראתה וסת אם די בארבעה ימים לפני ז"נ, כפסק מרן, או יש להחמיר כדברי הרמ"א, והנה מדברי האחרונים נראה שהמנהג עתה להחמיר בזה, (אף על פי שכ' מרן בב"י שבכל מקומותינו לא נהגו בחומרות יתרות אלו), וכמש"כ לעיל בשם הרב זכ"ל"א שנהגו במקומו להמתין ששה ימים ואח"כ שבעה נקיים. וכ"כ הרב שלחן גבוה, הובא בשו"ת תפארת אדם (סי' נא אות ה). וכ"כ עוד שם (אות ט). ע"ש. וכן העיד בשו"ת משנת ר' אליעזר ח"ב (חיו"ד סי' כ) שכן מנהגם. ע"ש. וראיתי בשו"ת זבחי צדק ח"ב (חיו"ד סי' טו) שהאריך הרחיב לבאר דין זה, ושם (בעמוד סג) בד"ה ועתה, הביא תחלת דברי הרמ"א, לספור ז"נ מיום הששי, וכתב, ולפ"ז אינה מתחלת למנות אלא מיום ו' ואילך, וכן נהגו במדינתנו פה בגדאד וכל אגפיה מימי עולם ומשנים קדמוניות, ואינם יכולים לשנות. והגם שמור"ם בהגה כ' עוד, שיש שנהגו להחמיר עד שבעה ימים, אנו לא נהגנו כן, שהרב בהגה דחה סברא זו, וכ' שאין טעם בדבר והמיקל נשכר להקדים עצמו למצוה. ויש משפחות בעירנו שנוהגות כסברא זו שדחאה הרמ"א, אבל רוב העולם וכן משפחתנו אינם חוששים לסברא זו, וממתינים ו' ימים ואח"כ סופרים ז"נ, ואין בזה חשש כלל. נמצא שמנהגינו וכן מנהג כל העולם להמתין ו' ימים, ומיום הז' ואילך מונה ז"נ. עכת"ד. והני מילי דמר לכאורה סתראי נינהו ומרפסן איגרי, שבתחלה כתב, שנהגו למנות מיום ו' ואילך, ולבסוף כתב שנהגו למנות מיום הז' ואילך. ובר מן דין יש לתמוה, שהרי דעת הרמ"א לדחות החומרא שיש מוסיפים על ה' ימים, (מחשש תשמיש בבין השמשות), וא"כ היאך מסיים שנהגו להמתין רק ששה, ולא חששו להמתין שבעה, משום שהרמ"א דחה סברא זו, והרי גם סברת האו' להמתין ששה, נדחה קרא לה. (וכמ"ש ויש שנהגו להמתין עד ז' ימים, והיינו שכולל שתי הסברות ששה ושבעה נקיים, או שבעה ושבעה נקיים). ואין לומר שהוא ט"ס בסיום לשונו, וצ"ל שנהגו להמתין ה' ימים ואח"כ ז"נ, שהרי גם בנוסח השאלה (שבסי' יד, עמוד

סא), כ' שנהגו בעירו להמתין ו' ימים ואח"כ ז"נ. ע"ש. ונהירנא כד הוינא טליא שעמדתי על דברי הרב זבחי צדק הנ"ל, ושאלתי לחכמים ואין פותר.

(י) וראיתי הלום בתשו' זבחי צדק הנ"ל (עמוד סד) שכ' בזה"ל: ודע שיש לנו עוד חומרא יתירה שאינה כתובה בשום ספר, לא במרן הב"י, ולא במור"ם בהגה, ולא בשום פוסק, והוא שבין לסברת מרן שצריכים למנות מיום ה', ובין לסברת מור"ם שסופרים מיום ו', הפי' שלו הוא היינו שמונים ד' ימים מיום שפירסה נדה, ופוסקין לעת ערב, ומתחילין למנות מיום ה', ויום ה' הוא נחשב מז"נ, וכן למור"ם יום ו' יהיה יום ראשון לספירתה. ופשוט. אבל במדינתנו וכן כל העולם נוהגים, שהנהגת כסברת מרן ממתנת ה' ימים ואח"כ ז"נ, ויום ה' אינו נמנה עמהם, וכן להרמ"א ממתנת ו' ימים ואח"כ ז"נ, וזה תימה גדולה שלא ראינו ולא שמענו זאת הסברא, וזה מכמה שנים רצינו לבטל המנהג, ורצינו להנהיג להמתין ה' ימים, וכדברי הרמ"א, אבל אחר החיפוש מצאנו להרב זכור לאברהם ח"ג שעמד בזה וז"ל וכו', הרי שמנהגם כמנהגינו, ואפ"ה החמיר בזה, ולכן כיון שהרב לא שנה המנהג, אנחנו ג"כ נשארו במנהגינו, ואין לשנות. עכ"ל בקיצור. ובזה יש ליישב דבריו הנ"ל. שמתחלה כ' שנהגו כהרמ"א, היינו לבד תוספת יום אחד שהוסיפו בין למרן ובין להרמ"א, וזהו שנהגו שלא למנות את יום הששי מכלל ז"נ, אף שלשון הרמ"א למנות מיום הששי. אבל הדבר תמוה מאד, שא"כ מהיכן באו לטעות גדול כזה. ועוד מנ"ל להרב ז"ל שהמנהג הוא כדעה ראשונה שהביא הרמ"א להמתין ה' וז', עד שתמה עליהם כ"כ, והרי מבואר באגור בשם מהר"י מולין, והובא בב"י, שיש ג"כ שנהגו להמתין ששה ימים ואח"כ ז"נ, וא"כ נימא שמנהגם מיוסד כסברא זו. (והנה גם בנוסח השאלה (בעמוד סא), צדיק עתק דברי הזכור לאברהם שאין למנהג זה שורש וענף, וכ' מ"מ אנן מה נעשה המנהג הוא כן. ע"ש. והוא פלא, שלא ראו דברי הפוסקים הנ"ל, אשר הובאו בית יוסף). ומה גם שחשב לבטל המנהג אם לא שראה מנהג זה בזל"א. ומרוב ענותנותו הגדולה התחשב במ"ש הזל"א כאילו דבריו הלכה למשה מסיני, ואם יש מקום לבטל מנהג בבל,

כמו שחשב, איך נרתע אחרנית משום זה. והרי סוף סוף גם הוא לא מצא שום טעם וריח לזה, וכ' שאין למנהג זה שורש. ועכ"פ אף אם לא ראה דברי הב"י, הרי לשון הרמ"א שנהגו להחמיר עוד להמתין עד שבעה ימים, קרי בחיל שיש שנוהגות ששה ויש שבעה ימים, ואח"כ ז"נ. ומהר"ח ז"ל בתשו' רב פעלים ח"ב (סי' יז) כ', דמה שנהגו הנשים לעשות הפסק בטהרה בסוף יום ששי לראייתן, ויש שממתינין עד סוף יום שביעי, וכמפורש בהגה ס"ס קצו, הטעם לחומרות אלו, מפני שרוב הנשים נמשכת ראייתן ד' וה' ימים ויש יותר, ולכן החמירו. ע"כ. הראת לדעת שאף הרב ז"ל הבין בדברי הרמ"א כמש"כ, ושהמנהג הוא ע"פ הרמ"א בסו"ד. (אף שיש להשיב על טעמו של מהר"ח, שעדיין למה החמירו בזה, והרי עושה הפסק בטהרה יפה יפה, ומאי נ"מ שנמשכת ראייתן). ולפ"ז גם מ"ש הרב זבחי צדק שמנהג המיעוט בעירם, נדחה בדברי הרמ"א שכ' שהמקל נשכר להקדים למצוה, הנה גם מנהג רובם נדחה עפ"ז עצמו, ואדרבה למנהג שבעה ושבעה יש סמוכין יותר כמ"ש הב"ח, שכיון שנדה דאורייתא טובלת אחר שבע ימי נדתה אף שאינם נקיים, אלא שצריכה ז"נ שמא היא בימי זיבה, ונהגו אז לטבול ב"פ, טבילה אחת בסוף ז' ימי נדה, והשניה בסוף ז"נ, (ע' תוס' שבת יג:), וזכר לאותו דבר נהגו להמתין י"ד יום. ע"כ. נמצא מנהג שבעה ושבעה מוצקות, כראי מוצק. ומ"מ כבר כתב הט"ז ע"ז, שאין בטעמים אלו להרחיק טבילת מצוה, ויפה כתב הרמ"א שהמיקל מקדים עצמו למצוה. עכ"ל. וכ"כ בביאורי הגר"א, וקורא למנהג זה טעות. ע"ש.

(יא) והנה בס' בן איש חי ש"ב (פרשת צו אות ז - ח) פסק, שאין אשה יכולה לספור שבעה נקיים, אלא דוקא אם עברו עליה ששה ימים מיום ראייתה, ויש מחמירין אחר שבעה ימים. וכל זה ברואה דם נדה, אבל הרואה כתם, וכן כלה שנטמאה מדם בתולים, די להן בחמשה ימים. ע"כ. אכן נראה שאין זה דבר ברור לכ"ע, ורק בבבל אתריה דמר נהגו כן, אבל בא"י ומצרים וגלילותיהן יכולין להקל בפחות מזה. וכ"ש ברואה כתם ובדם בתולים שבודאי מספיק להן ארבעה ימים, וכדעת מרן שקבלנו הוראותיו, שפסק

(בסי' קצג) גבי דם נדה, דסגי ארבעה ימים וז"נ. וכבר כתב מהר"ל מפראג והט"ז, שאף במקומות שנהגו בדין נדה, להמתין חמשה ואח"כ ז"נ, בדם בתולים סגי בד'. ע"ש. וה"ט דמוקמין ליה אדינא. וכן פסקו להדיא בשו"ת מלאכת שלמה קמחי (חיו"ד סי' ב). ומהר"ח פלאג' בס' רוח חיים (ס"ס קץ). ע"ש. ומ"ש בשו"ת תפארת אדם (סי' נא אות ה) בשם הרב שלחן גבוה, שנהגו שלא לחלק בין דם בתולים לדם נדה, ואין לשנות, הנה זה דוקא במקום כבודו, אבל בשאר מקומות לא נהגו כן. [וכ"ש לפמ"ש בשו"ת מעט מים (סי' עט) שאין לסמוך על המנהגים שכתב השלחן גבוה. וע"ע בשו"ת בית דוד (חיו"ד סי' קצא), שהביא מ"ש בשו"ת מהרשד"ם (חיו"ד סי' קלד), שבעיר שאלוניקי נמצא קהל גדול, ואין למנהגם דין מנהג, שכל אחד עושה כמו שיעלה המזלג וכו', ולכן פשיטא מילתא שאין אדם יכול לומר שדבר זה פשוט וקבוע למנהג העיר, וחזר הדין לפי דין תורה. ע"ש]. והרב זכור לאברהם ח"ג כתב שבמקומו נהגו בסתם נדה לספור שבעה נקיים אחר ששה ימים, ובדם בתולים אחר חמשה ימים. וכ"כ בשו"ת משנת ר' אלעזר ח"ב (סי' כ). וכדעת הרב בן איש חי הנ"ל. אבל באמת אין זה אלא מפני שכבר נהגו כן, והיה המנהג ברור ולא רצו לשנות מנהגים. וכמ"ש בשו"ת רב פעלים ח"ב (סי' יז), שברור מאד שמנהגם להחמיר בכתם ודם בתולים להמתין ה' ימים, והיא חומרא יתירה שאין בה טעם, ומ"מ כיון שנהגו כן, אין להקל להן, אלא א"כ בדיעבד שספרו ז"ל אחר ד' ימים, יש להקל להן, שלא יצטרכו למנות ז"ל מחדש, ותתעכב טבילת מצוה זמן רב. ע"ש. אבל במקום שלא נתברר המנהג, פשוט מאד שיש להורות כדברי מר"ן ז"ל שקבלנו הוראותיו, וכן פסק בשו"ת פעולת צדיק (סימן לד). וכן האריך הרחיב בזה בשו"ת מעט מים (סי' עט), והעלה, שאף בזה אין לזוז מדברי מרן, ואפי' אשה ששימשה וראתה כתם או דם, ופסקה מלראות, יש לה להמתין ארבעה ימים ואח"כ תספור שבעה נקיים. וכ"ש בדם בתולים שיש להקל כן. ואף ששגור בפי הנשים בעירו שהמנהג להחמיר כדברי השלחן גבוה, כתב, שאין להשגיח בהן, מפני שראה בשו"ת פני אהרן (סי' ד) שכ' שהמנהג כדעת מרן להמתין רק ארבעה ימים,

ושכן נראה בתשו' בית דוד (סי' צו), וע"כ כתב שאין לסמוך על הנשים שדעתן קלה וכו', ולא ניחא למרייהו לצער בעליהן בזה, וכמה מחלוקות נתרבו מזה, ועוד דחיישינן בזה להשחתת זרע לבטלה, שעונשו חמור, ואיך יחמירו חומרות דרבנן בעלמא, במקום דאיכא למיחש לכמה איסורין דאורייתא. ע"ש. וכי"ב כתב בשו"ת יהודה יעלה קובו (חיו"ד ס"ס יט). ודבריו נכונים לפע"ד. (ודלא כמ"ש בשו"ת זבחי צדק חיו"ד סי' טו, שהמנהג בכל העולם להמתין ששה ימים ואח"כ שבעה נקיים. וזה אינו). וכ"ש בגלילות אלו שהם אתרא דמרן ז"ל. ואף על פי שבס' ישרי לב (דכ"א סע"ד) כתב בפשיטות, דקי"ל שאם ראתה כתם סופרת חמשה ימים ואח"כ שבעה נקיים, לא דיין בזה, שכל עיקר מטרתו לומר שאשה שראתה כתם מיד לאחר טבילה שא"צ לספור אלא שבעה נקיים, והביא דברי המעיל צדקה שפסק כן. ע"ש. ולא חשש לכתוב למנהגינו. וע"כ אין לזוז מדברי מרן, ויש להורות שמספיק להמתין ארבעה ימים ואח"כ שבעה נקיים. [וע"ע במש"כ בזה בס"ד בשו"ת יביע אומר ח"ה חיו"ד סי' יז].

(יב) וכמו כן י"ל במ"ש מרן הב"י, שהמנהג בכל מקומותינו שלא להמתין אלא בשימשה, ולא גזרינן לא שמשה אטו שמשה. ע"ש. שעכשיו ג"כ אין להחמיר ולגזור לא שמשה אטו שמשה. ואף על פי שבשו"ת תפארת אדם (סי' נא אות ז - ח) כ' שהמנהג להחמיר. ע"ש. וכ"כ בשו"ת רב פעלים ח"ב (סי' יז). ע"ש. מ"מ כבר בא חכם בשו"ת מעט מים (סי' עט) הנ"ל, ודחה דברי השלחן גבוה שכתב כן, והביא שמבואר להדיא בשו"ת פני אהרן (חיו"ד סי' ד), שאין להחמיר אלא בשמשה, אבל בלא שימשה א"צ אלא יום אחד שראתה בו. וכן העלה שם למעשה. ע"ש. וכן פסק הגאון ר' מסעוד אלפאסי במשחא דרבנותא (סי' קצ, דע"ה ע"א) דבלא שמשה א"צ להמתין כלל, והסתמך ע"ד מרן הב"י. ע"ש. וכ"כ הגאון מהר"י כולי בס' מעם לועז (פרשת בראשית עמוד קג וקד). ע"ש. וכ"כ בספר טהרת המים (מערכת נ אות יט). ע"ש. ומצאתי שכן כתב בפשיטות הרב הגאון המפורסם מהרא"י קוק ז"ל בשו"ת דעת כהן (סי' פה), שאין להחמיר לבני הספרדים בלא שמשה, הואיל וגזרינן

בתר מרן הב"י ע"ש. ואפי' אם שמשה, כל אשה שרוצה לספור ז"נ בתוך ד' ימים לראייתה, ובייחוד בדם בתולים או כתם, יכולה לרחוץ ולקנח את עצמה יפה, ולעשות הפסק בטהרה, וכמ"ש מרן בב"י ובש"ע (סעיף יג). וכן העלה בשו"ת צרור הכסף (חיר"ד סי' יא). ואין לחוש למ"ש הסמ"ק שאין אנו בקיאים בזה, וכמ"ש מרן הב"י. ואפי' להרמ"א יש להקל בזה בטענה, וכמ"ש הסדרי טהרה (ס"ק מח), ודלא כהש"ך ע"ש. וכ"כ בשו"ת מנחת עני (סי' עא). ע"ש. וע"ע בשו"ת פעולת צדיק (סי' לד) שהעיר דלא שייך בקיאות בזה כלל, ושכן המנהג להקל בזה. ע"ש. והן אמת שכתב המג"א (ס"ס תרו) דהיינו דוקא באופן שאינה סמוכה לטבילתה, אבל בסמוך לטבילתה, או סמוך לוסתה, שראויה אז להתעבר, אין לעשות כן, שיש לחוש שתשחית זרע ההריון. (ע' סוטה כז). ע"ש. והגאון כרתי ופלתי בתפארת ישראל (הל' נדה ס"ס קצו), כ', שרוב הזרע הראוי להריון נקלט מיד, ולא יזיק לו הרחיצה, שכבר קלטתו האם וכו'. ע"ש. אך הסד"ט (ס"ק מז) כ' לדחות דבריו בשתי ידיים. ע"ש. אולם כדברי הכו"פ מבואר בחי' הר"ן (נדה לח) ד"ה חסידים ע"ש. וע"ע בס' דעת תורה (סי' טו סק"ח), ובשו"ת מהרש"ם ח"ד (סי' קלב) שכ' שהעיקר כדעת הכו"פ, והביא דברי הר"ן. ע"ש. וכן השואל ומשיב קמא (ח"א סי' ז, דף ד ע"ד) הביא דברי הכו"פ להלכה. אבל בשו"ת ברית אברהם (חיר"ד סי' מב אות יח) חולק על הכו"פ, וכתב להוכיח היפך דבריו. ע"ש. וע' בשו"ת תורת חסד מלובלין (חאה"ע סי' מג אות י' ואות כא). ובשו"ת אמרי אש (סי' סח), ובשו"ת דברי מלכיאל ח"ג (סי' צא). ומ"ש בשו"ת מעט מים לחזק דברי המג"א דחיישינן למיעוטא באיסור חמור זה, דשמא בפעם הזאת לא נקלט מיד. ע"ש. אין דבריו מוכרחים, שהרי לא חשש המג"א אלא סמוך לטבילתה או לוסתה שרגילות להתעבר, אבל להשחתת זרע לבטלה לא חש. (וכבר עמד בזה בתשו' רעק"א ס"ס ע"א. וע"ע שם בסי' ע"ב) ובמקום אחר כתבנו עוד בזה. ואכמ"ל. ומיהו כל זה למנהג א"י, אבל פה מצרים כבר נהגו להחמיר לספור לעולם שש עונות, ולא מהני קינוח ורחיצה בחמין, וכמ"ש מרא דאתרין מהריק"ש בהגהותיו (ס"ס קצו). אבל אם לא

שמשה יש להקל בין בא"י בין במצרים. [וע"ע בשו"ת יביע אומר ח"ה חיר"ד סי' יח אות א].

(יג) ובאמת שאע"פ שיש כמה משפחות פה מצרים שבאו מארם צובה ובבל, ונוהגות להחמיר בענינים אלו כמנהג עירם, להמתין ששה ימים ואח"כ ז"נ, וכן מחמירים אף בלא שמשה, מ"מ כל שאר משפחות יהודי מצרים לא מצאנו להם מנהג ברור להחמיר, וע"כ אין לזוז מהוראות מר"ן ז"ל. ואף אותן שנהגו להחמיר, אין צורך לבנותיהן וכלותיהן ללכת אחרי חומרות אמותיהן וחמותיהן. וכמ"ש כיר"ב בבן איש חי (פ' צו אות ז), שאשה אשר משפחתה נוהגים להחמיר להמתין ז' ימים ואח"כ לספור ז"נ, והיא רוצה לנהוג להקל כשאר משפחות העיר תיכף משעה ראשונה שנשאת יכולה לעשות כן, כיון שלא נהגה עדיין כהמחמירין. ע"כ. וכ"כ בשו"ת רב פעלים ח"ד (סי' יח). וכן פסק בשו"ת מעט מים (סי' עט). ע"ש וכ"ש בדורות הללו שפשתה המספחת של הפריצות בשווקים וברחובות, והמודרניות יוצאות פרופות בזרועות מגולות וצואר חשוף, ועין רואה והלב חומד בהרהורים רעים, שהוא איסור מן התורה לכמה פוסקים (ע' תוס' ע"ז כ:), ומלי כריסיה זני בישי, ובאים אח"כ לידי השחתת זרע לבטלה, ומה יעשה אותו הבן ולא יחטא, וכמ"ש בתשו' מעט מים הנ"ל. וקורא אני על המחמיר בזה, עמי בעצו ישאל, וחמורו יגיד לו. וכמ"ש בתשו' מהר"ם אלשאקר (ס"ס קיב), כי לא ידע ואשם לבא בחומרות טלאי ע"ג טלאי המביאות לידי קולא. וכמ"ש ג"כ בכיר"ב בשו"ת אהל יוסף (חיר"ד ס"ס מ). ע"ש. וכדאמרינן בביצה (טז:) דקרי רב עליה דההוא מרבנן, תחלת הוראה דהאי צו"מ לקלקולא. ופריך אי אמרת לחומרא מאי קלקולא איכא, ומשני כיון דמקלקלי בה רבים היינו קלקולא. ע"ש. וע"ע בירושלמי (ספ"ב דע"ז), לא ביש לך דאמרת על טהור טמא, אלא סופך לומר על טמא טהור. וכ"ה בתוס' ע"ז (מ סע"א). ואשר ע"כ כל המיקל בזה ישא ברכה מאת ה'.

(יד) ומדי דברי זכור אזכור כי נשאלתי בעה"ק ירושת"ו, מאשה יראת ה', בהיות שבעלה דוחק אותה ע"י מחלוקות ומריבות, ללכת לטבילתה קודם שתגמור ספירת ז"נ, להיותו חם המזג, וקל ביראת ה',

ושאלתי אותה, כמה ימים היא ממתנת לפני ספירת ז"נ, וענתה ואמרה, שמנהגה כמנהג אמה ומשפחתה להמתין ז' ימים אף על פי שהיא טהורה ממקור דמיה אחר ארבעה ימים, והורתי לה שמספיק לה בארבעה ימים, ואח"כ תפסוק בטהרה ותספור שבעה נקיים, כי גדול השלום. אך תתחרט על מנהג שקבלה עליה ולא אמרה בלא נדר. ואח"ז עשינו לה התרה, ונהגה להקל בד' ימים, ותשקוט האר"ש. וכ"פ בבן איש חי (פ' צו אות ז), שאשה שנהגה כהמחמירין ועתה מתחרטת מחמת סיבות הכרחיות, יכולה לעשות התרה על מנהגה, ותנהוג להקל. ע"ש. [וע"ע במש"כ בס"ד בשו"ת יביע אומר ח"ג חיר"ד סי' יא. ע"ש]. וכיר"ב הנני מורה ובא בדין היושבות ארבעים לזכר ושמונים לנקבה, להקל להן על ידי התרה, ולבנותיהן שעדיין לא נהגו להחמיר, שלא ינהגו חומרא, ויוכלו להקל ללכת לטבילה תוך מ' יום ע"י ספירת ז"נ. וכמ"ש ג"כ בתשו' רב פעלים ח"ב (ס"ס כג). וע"ע בבן איש חי (פ' צו אות כ). והן בעיקר"ת / בעיה"ק / ירושת"ו אין מנהג ברור בדין מ' ופ' לילדות, ויש מחמירים, ויש מקילים, ואיש משענתו בידו. וכמ"ש הרב פרי האדמה ח"ד (ד"ט ע"ג) ע"ש. וע' באיי הים (סי' קעג), שכתב שהמנהג להקל בזה בירושלים ת"ו. ע"ש. ולכן בודאי שאין לנהוג להחמיר לנשים היולדות שעוד לא נהגו חומרא, ואף הללו שנהגו יכולות לעשות התרה, וכן עשיתי מעשה, להתיר למי שנהגו להחמיר. וכבר כתב בשו"ת שאלת יעב"ץ ח"ב (ס"ס טו) שמר אביו הגאון חכם צבי ביטל מנהג זה במקומו, וכן נוהגים על פיו, מפני שראו שחומרא זו מביאה לידי קולא, וסיים, והרבה ממנהגי אשכנז הלואי שלא היו ולא נבראו וכו'. ע"ש. וכיר"ב כ' הכו"פ בתפארת ישראל (סי' קצד ס"ב). ע"ש. [וע"ע במש"כ בשו"ת יביע אומר ח"ד חיר"ד סי' יא]. והמחמיר בדברים הללו יוצא שכרו בהפסדו. ועמ"ש בזה בשו"ת ישא איש (סי' ד), ובמחכ"ת דבריו תמוהים מכמה אנפי, והמעין יראה להשיב ע"ד קדשו. ומצאתי בשו"ת תעלומות לב ח"ד (סי' לא) שהשיב על דבריו בזה. [ורק מש"ש עולת איש, הוא ט"ס, וצ"ל ישא איש], והעלה שמצוה להורות היתר בזה, כדי שלא יכשלו בעבירות יותר חמורות ואין כאן פריצת גדר. ע"ש. וע"ע למרא

דאתרין הרה"ג מהר"א בן שמעון ז"ל בס' נהר מצרים (דפ"ט ע"ב), שהביא ג"כ מ"ש בס' מנהגי ירושלים ת"ו שאין להם מנהג קבוע בזה, וגם הוא ז"ל העיד בגדלו, שכמה מחסידים ואנשי מעשה היו מורין לנשותיהן לטבול תוך ארבעים ושמונים, וכ"ש פה מצרים אתריה דהרמב"ם, שכ' על מנהג זה שהוא מנהג צדוקים, שמצוה לכופן ולהחזירן לדברי חז"ל, להוציא מלב הקראים היושבים פה מצרים, וכ"ש שיש חשש שיבאו לידי עבירות חמורות ע"ז. והמורה להחמיר יקבל ארבעים בכתפיה ושמונים בכרסיה. ע"ש. ודבריו קלורין לעינים. [וע"ע בשו"ת יד מאיר (ס"ס כז). ובשו"ת יביע אומר ח"ד (חיר"ד סי' יא). ע"ש]. (טו) והלום בא לידי ספר דרכי תשובה, וראיתי אליו (בסי' קצו ס"ק פג), שכ' בשם ס' שורש מיעקב, שנשאל ע"ד איש אחד רע מעללים שרוצה לכופ את אשתו, שלא לחוש לחומרת חז"ל, להמתין ה' ימים לראייתה ואח"כ ז"נ, ואמר שאינו רוצה להמתין רק ז"נ מיום שתפסוק בטהרה, ואפי' תוך ה' ימים אם מוטב לעבור על איסור קל, כדי שלא יעבור בעלה באיסור חמור דכרת, והעלה דח"ו להורות היתר ולהקל בזה כלל, וכיון שראוי לנדונו על זה כ"ש שלא נחוש לו, והלעיטהו לרשע וימות. ואנו לא נעבור על ההלכה פסוקה המקויימת לנו בלא פקפוק כלל. עכ"ל בקיצור. ונוראות נפלאות עלי, דמה שייך כאן הלעיטהו לרשע וימות. והרי אשתו התמה נקיה מעון, ואין אדם דר עם נחש בכפיפה, וכשהוא בועלה לפני טבילתה, (וכמ"ש שלא יעבור באיסור כרת), הרי יש לחוש מצד אשתו שנכשלת באיסור כרת, על לא עון בכפה, שהרי היא מסכימה לקבל דברי חכמים, ואף על פי שהיא קרקע עולם ולא שייך בה יהרג ואל יעבור, כמ"ש בסנהדרין (עד:), וביר"ד (סי' קנז ס"א). מ"מ אם באה אליו מיראתה אותה, דינה שתיהרג ואל תעבור. וכמ"ש המאירי (סנהדרין שם, עמוד רעז) לגירסת תיהרג ואל תעבור, ואם תשיבני אסתר, על כרחי היו מוליכין אותה, ודברינו אינם אלא למי שאומרים לה לך מעצמך להבעל לפלוני, ואם לאו אנו הורגין אותך, אבל אם מוליכין אותה בעל כרחי אינה ממין זה. ע"ש. והובא ג"כ בשו"ת ברכה (יר"ד סי' קנז סק"ג). ומשמע שאע"פ שהיא אנוסה על הביאה,

מ"מ אסור לה ללכת אליו, ותיהרג ואל תעבור. (וכן יש לפרש בכתובות (נא:) שבקינהו ואזלו מנפשיהו אסירין. ע"ש). ועוד שיש לחוש פן תתרצה אליו. (וע' בפני יהושע כתובות (נא:) שרובן מתרצות בסוף ביאה. וראיה מהירוש'. ע"ש. וכ"כ הברכ"י או"ח (סי' תקפח סק"ב). ע"ש). ועכ"פ מידי איסור לא פלטה, ולהכי מיבעי לן למעבד כל טצדקי להציל האשה מעון. (ואין להעלות על לב לגרש אשה מבעלה בשביל כך). ובודאי שאילו היה איסור ברור, לא היינו מהרהרים להקל בדבר, אבל מאחר שיש פוסקים להקל, וס"ל דהני מילי לטהרות דוקא, וכן די בג' עונות, (ומסתמא אין ראייתה פחות משני ימים) וכן יש מקילים בהולכת, ואחר שמרן פסק כרזה"פ להקל ברחיצה בחמין או קינוח יפה יפה, למה נחמיר כ"כ. ואפי' לדידהו דנקטי כסברת הרמ"א, וכאן כ' (בסעיף יג), כסברת הסמ"ק שאין אנו בקיאים בזה"ז, ושכן נהגו. ע"ש. מ"מ גדול השלום. וכגון זה י"ל, יצר, שמאל דוחה וימין מקרבת (חולין צה:). ומן התימה עמ"ש שהיא הלכה פסוקה בלא פקפוק, וזה אינו, וכמה פקפוקים וספקי ספיקות יש בזה, ובודאי שראויים הפוסקים המקילים לסמוך עליהם בשעה"ד. וכן מצאתי בשו"ת דברי מלכאל ח"ה (סי' קב) שכ', שיש להקל אף לדידהו לספור ז"נ אחר ד' ימים מתחלת ראייתה, כשיש שעת הדחק או מצוה, ובפרט בזה"ז שנתרבו קלי הדעת שקשה עליהם להמתין הרבה ימים. ע"ש. (וע"ע בשו"ת דובב מישרים (סי' ח) מ"ש בזה, ואין להאריך כי הנני כותב בנחיצה רבה). ולפענ"ד באשה שבעלה קל דעת, ויש חשש למכשול של איסור כרת, אפשר להקל להמתין שני ימים ולרחוץ עצמה יפה בחמין, ותפסוק בטהרה ואח"כ ז' נקיים. וע' באורך בשו"ת הריב"ש החדשות (סי' לד). ודו"ק.

(טז) זאת תורת העולה, שכל אשה שעדיין לא נהגה חומרות בדברים אלו, יש להורות לה שתמתין ארבעה ימים מיום ראייתה, ותפסיק בטהרה ותספור שבעה נקיים, לדין דק"ל כהוראות מרן. וה"ה לרואה כתם, או דם בתולים, ג"כ תנהוג כנ"ל. אולם כשהאשה רוצה להקדים לפני כן, (בין בראיית וסת או כתם),

תוכל לנהוג כמ"ש מרן, לקנח עצמה יפה במוך או בבגד להפליט כל הזרע, או שתרחוץ את עצמה יפה במים חמין, ותפסוק בטהרה אפי' מיד, ותספור ז' נקיים. אך במצרים נהגו שלא לסמוך ע"ז, וכמ"ש מהריק"ש, ולכן אין לפחות מד' ימים ואח"כ תספור ז' נקיים, זולת אם יש צורך בדבר, כגון שיתקרב זמן טבילתה סמוך לוסתה, או כגון שבעלה נוסע למרחקים. וכן אם תצטרך להרחיק חפיפתה מטבילתה, כגון שחל יום טוב ביום ראשון וחלה טבילתה במוצ"ש, (וכמ"ש השל"ה להנהגות להמתין ה' או ו' ימים קודם ז"נ, שאם תרחיק חפיפתה מטבילתה, די בד' ימים ואח"כ ז"נ, אם לא שמשה. אף על פי שהם סוברים לגזור לא שמשה אטו שמשה. והביאוהו האחרונים. וכ"פ בשו"ת רב פעלים ח"ב (סי' יז). ובשו"ת לבושי מרדכי (סי' רנח). ע"ש. וה"נ לדין אפשר להקל כמרן לרחוץ עצמה יפה ולספור ז"נ מיד). וכמו כן יש להקל אם ע"י שתספור ד' ימים תחול טבילתה ליל ט"ב או יוה"כ. (שאף זה חשוב לצורך, כמ"ש בשו"ת תפארת אדם (סי' נא אות ט). ע"ש). וכן אם תחול טבילתה ליל ש"ק או יום טוב ומחשש חילול שבת תצטרך לדחות טבילתה לאחר מכן, בכל אלה תרחץ עצמה בחמין, ותספור ז"נ מיד. ובאשה שלא שמשה יש להקל בפשיטות שתפסוק בטהרה ותספור מיד, ולא גזרינן לא שמשה אטו שמשה, דאנן נקטינן כהוראות מרן ז"ל שהעיד שנהגו להקל בזה. וכ"כ האחרונים דידן. וכל זה באשה שעדיין לא נהגה להחמיר בדבר, (ואף על פי שכל משפחתה נוהגים חומרא בדבר), אבל אם כבר נהגה להחמיר להמתין ה' או ו' או ז' ימים לפני ז"נ, תשאיר במנהגה, ואם ראתה כתם ובאה לשאול, מורים לה שתמתין לזה ד' ימים דוקא. ואם היא מתחרטת על מנהגה הקדום, יש לה לעשות התרה, ואז תנהוג ע"פ הדין הנ"ל. וברור מאד שכל זה באופן ששבעה נקיים עוברים עליה בנקיות בלא שום טפת דם, וכמו כן ההפסק בטהרה, אבל בלא זה ודאי שעליה להמתין עד שתטהר לגמרי, ואח"כ תפסוק בטהרה ותספור ז' נקיים. ופשוט. הנלע"ד כתבתי.